

גליון 749
שנה י"ד תשפ"ו

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

בני, אשריך ואשרי גורלך

מסופר על רבי יהושע בן אלם שגילו לו בחלום: שמח בלבבך, שהרי אתה וננס הקצב, מושבו ומושבך בגן עדן וחלקו וחלקך שוין כאחד. כשהתעורר חשב בלבו ואמר: אוי לי שמיום שנולדתי הייתי תמיד ביראת קוני ולא עמלתי אלא בתורה וכו' ועכשיו שקולים מעשי ותורתי עם הקצב, אמר לתלמידיו, תדעו שלא אכנס לבית המדרש עד שאראה מי הוא האיש ומה מעשיו. הלך עם תלמידיו לעיר בו גר, כשנכנס לעיר שאל איפה גר ננס הקצב? אמרו לו למה אתה מבקש אותו, אתה צדיק וחסיד ולמה תשאל על איש פשוט כמוהו? אמר להם מה מעשיו? ענו לו, אדוננו, אל תשאל מאתנו כלום עד שתראה בעצמך. שלח את תלמידיו לקרוא לו, והקצב אמר להם מי אנוכי ומי אבותי שרבי יהושע קורא לי? וחשב שהם משקרים אותו ולא הלך. חזרו אל רבי יהושע וסיפרו לו, אמר אלך אני אליו, כנשכנס רבי יהושע אל ביתו נפל הקצב על פניו ואמר: מה יום מיומיים שעטרת ישראל בא לפני עבדו, אמר לו, דבר יש לי לדבר עמך, אמר לו, דבר, שאל אותו מה מעשיך ומה מלאכתך? ענה הקצב: קצב אני ויש לי אב ואם זקנים ואינם יכולים לעמוד על רגליהם, ובכל יום אני מלבישם ומאכילם ורוחץ אותם, מיד עמד רבי יהושע ונשקו על ראשו ואמר לו: בני, אשריך ואשרי גורלך, מה טוב ומה נעים, ואשרי חלקי שזכיתי להיות חברך בגן עדן.

(סדר הדורות)

פרשת השבוע

ושמרת לעשות ככל אשר יורוך
(י"ז - י')

מסופר על הרה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א, שפעם בא לפניו אחד המשכילים ואמר לו, הייתי במקומות רבים, והייתי מצוי אצל הרבה רבנים, וראיתי שהם גדולים בתורה וחשובים, אבל חסרה להם פקחות בעניני העולם, שמא יטרח מר לתקן הדבר, ללמד את הרבנים גם חכמה בעניני העולם. אמר לו רבי ישראל, עכשיו הגעתי לימי הזקנה, וטורח גדול לי לחזור על כל המדינות וללמד לרבנים פקחות, אבל יש לי עצה, בעודך יושב כאן אתה יכול לתקן את כולם. תמה המשכיל ואמר, הכיצד? פשוט מאוד, השיב הרב, אם תשב רגע קטן ותהרהר בתשובה, תמצא שכל הרבנים פקחים הם.

ועמדו שני האנשים (י"ט - י"ז)

מסופר על הרה"ק רבי יעקב יצחק ה"חווה" מלובלין זיע"א ששאל פעם את הרה"ק רבי יצחק מוורקי זיע"א, איזו סוגיא הוא לומד עתה? והשיב לו, בהלכות עדות. ואיזה חידוש חידשת? שאל ה"חווה", השיב רבי יצחק כי קשה היה לו הדין, מדוע אדם שהוא קרוב, פסול הוא להעיד, בין לזכות ובין לחובה, בשלמא לזכות, משום שהוא חשוד להעיד שקר לטובת קרובו, אבל לחוב, מפני מה הוא פסול? שאלו

זמני השבת

שופטים

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:48 ת"א: 7:03

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:02 ת"א: 8:04 ר"ת: 837

שערי תשובה לא ננעלו בפני כל אדם

מסופר: המגיד מקלם היה נוהג לשבות מנסיעה בכל ערב שבת בחצות היום. פעם אחת ביום ששי, בנסעו לאחת הערים, התארכה הדרך ובהגיע חצות היום עדיין היה רחוק ממחוז חפצו. מיד פקד על בעל העגלה שיעצור כי אין בדעתו לנסוע יותר והוא ירד מהעגלה. העגלון אמר לו, כי אם ילך ישר ואח"כ יסתובב, הרי לאחר כשעה יגיע לעיירה יהודית. בהגיעו למבואות העיירה, פגש המגיד ביהודי, הושיט לו שלום ושאלו אודות המצב הרוחני במקום, היש על מה לעורר ולתקן? השיב הלה כאן המצב טוב, חברות תורה וחסד לרוב וכו', בכל זאת, הרי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ממשיך המגיד לדובבו.

אימץ היהודי זכרונו ואמר, אינני מוצא כעת להצביע על דבר, מלבד צרה צרורה שממנה סובלת העיירה בשם יענקל'ה מוסר, הוא אדם מלשין שפל ומושחת, אשר יש לו קשרים הדוקים עם אנשי הרשות, ומוסר ממנום וגופם של ישראל בידיהם. אדם זה מטיל חיתתו על הסביבה, והכל חלים וזעים מפניו, אבל אין מה לעשות בענין זה. בכל זאת איזו מעלה טובה נמצאת בו? ממשיך המגיד ושואל, הפטיר הלה כן, הוא שומר דיבור, אם הוא מבטיח לקבור יהודי לא יפול מדבריו צרור ארצה. והיכן אפשר לפגוש אותו? רבי, כבר אמרתי לך שאין מה לנסות להשפיע עליו, תוך כדי שיחה מרים הלה ראשו, ומודיע בפתע, רבי, הנה יענקל'ה יורד עתה מההר שלפנינו, אני בורח מיד שלא ירגיש שדיברתי עמך.

המתין המגיד והלך לקראת יענקל'ה, הושיט לו יד בהארת פנים, שלום עליכם ר' יעקב, נדהם הלה מקבלת פנים זו, והמגיד ממשיך, יש לי בקשה קטנה ממך שתעשה לי טובה, אין אני עושה טובות, רטן יענקל'ה, מפציר המגיד בכל זאת ר' יעקב, נו תגיד כבר מה אתה רוצה, מסביר המגיד, ידוע לך שהמגידים אומרים דרשה בבית הכנסת ואחר כך הציבור משליך עבורם לתוך קערה מטבעות לצורך מחייתם, והנה אנכי עני ואביון, והיה אם אישיות כמוך תבוא לדרשתי הרי יבואו המוונים לדרשה. אינני עושה טובות, וזעם יענקל'ה, אולם המגיד בכושר השפעתו אינו מרפה וממשיך להתרפס לפניו, עד שיענקל'ה מפליט מהפה טוב, בסדר, ועוקר כבר רגליו. כאן המגיד תופס אותו ואומר, שמעתי עליך כי שומר דיבור ומקיים הבטחה אתה, הלה ניסה להשתמש, עד שסוף כל סוף הבטיח ברורות, שיופיע לדרשה.

ביום ראשון בשעה הקבועה בית הכנסת כבר מלא על גדותיו, לאו מילתא זוטרות היא לשמוע את הדרשן הגדול שבדור,

המגיד כבר הופיע והקהל מצפה בחוסר סבלנות, המגיד יושב וממתין כחצי שעה ועיניו משוטטות לעבר הפתח עד שהושלך הס, תדהמה בקרב הציבור כאשר יענקל'ה מוסר נכנס לבית הכנסת, הלה מפלס לו בנקל דרך בין ההמונים הנסוגים מפניו. המגיד מקבל פניו בלבביות ומושיבו במזרח, הציבור המום אינו תופס מה למגיד הצדיק ולמלשין נבזה, זהו, עתה מזדרז המגיד ועולה על הבימה ופותח בקולו הצלול, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, הוא מרחיב את הדיבור בנושא זה ומביא ראיות מן התורה נביאים וכתובים כי שערי תשובה לא ננעלו בפני כל אדם, וכל אשר בשם ישראל יכונה, יש לו סיכוי להיות נוחל עולם הבא.

לאחר כמה שעות שהלהיב את ההמונים, פנה ואמר, ואתה ר' יעקב, אל תחשוב כי לך אין חלק לעולם הבא, גם אתה מסוגל לכך, בידך הדבר, ואם אתה חושב כי הוזה אני בהקיץ, הנני מודיעך בפני עם ועדה, כי מוכן אני לתת לך במתנה גמורה את כל שכר מצוותי וחלקי בעולם הבא שיצרתי לי מעודי ועד היום הזה, בתנאי שתטיב דרכך, הוא סקר את תמצית פעולותיו הנשגבות ממה שפעל עד היום, יענקל'ה נתן את הבטחתו. מיד קרא המגיד לדייני העיר, כתבו שטר מכירה וחתמו במעמד כולם, כי יענקל'ה קונה בקנין גמור את כל חלק עולם הבא של המגיד מקלם. המגיד מסר לו השטר ופני יענקל'ה קרנו מאושר, עסק נפלא עשה הערב, כל עולם הבא של המגיד המהולל עתה בכיסו.

עתה ממשיך המגיד בדרשתו בהסבירו את הצד השלילי של הדבר, בקול חוצב להבות אש הוא משמיע את דברי הגמרא (ראש השנה י"ז ב') אשר נפסקו ברמב"ם בהלכות תשובה, ואלו שאין להם חלק לעולם הבא אלא נכרתים ואובדים ונידונים על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים, המינין והאפיקורסין והמוסרים. כאן מסתלסל המגיד בניגונו הכובש לבבות, זכור ר' יעקב, זכור את העולם הבא שלך אל נא תאבד, חדל לך מעיסוקיך עם חברת פריצים, תתחיל בחיים חדשים ומאושרים, חיי תורה ויראת שמים, אל תאבד במו ידיך את האוצר היקר שרכשת.

למחרת עזב המגיד את העיירה ונסע לדרכו. לאחר שבע עשרה שנה נודמן המגיד לאותה עיירה שנית, בבואו שאל את האדם הראשון שפגש מה נשמע עם יענקל'ה מוסר? אך הלה לא ידע למי הוא מתכוון, שאל ושאל עד שנזכר קשיש אחד, שהכוונה לר' יעקב הצדיק הפרוש הגדול של העיירה. הוא סיפר לו כי מאותו יום שהמגיד מקלם ביקר בעיירה, חזר יענקל'ה בתשובה שלימה, וכי מאז ועד היום אינו יוצא מפתח בית הכנסת, שם הוא אוכל וישן ועוסק בתורה ובתפילה. תחילה עזרו לו להתפלל בסידור וללמוד חומש, ואילו היום נעשה ללמדן מופלג וצדיק נשגב. נשים צדקניות דואגות לו לאוכל ושם ביתו.

משל ונמשל

משל לחודש אלול

משל לשועל רעב, שהגזח מן השדות ומצא את שערי העיר פתוחים לרווחה, חמק השועל פנימה וחסף מאכלים כאוות נפשו, השגהו בו האנשים, והתחילו לרדוף אחריו, ברח השועל מסמטה לסמטה, והרודפים – אחריו. הוא הצליח להתחמק מהם ולהגיע אל שער העיר שם מצא שהשערים ננעלו, כמנהג מידי ערב. עמד ותהה: מה יעשה עתה, קול הרודפים כבר נשמע, הם יעלו מיד על עקבותיו, הוא לכוד כאן בעיר, האם יברח כאן בין הסמטאות, עד שיותש כוחו והוא ילכד? החליט להשתרע ארצה ולהתחזות כמת, כך, קיוה, יניחוהו לנפשו. קרבו האנשים ומצאו את נבלת השועל, אמר אחד "אני רוצה את זנבו השעיר, לעשות ממנו מטאטא". שמע השועל את הדברים, ולא נע ולא זע, אמר לנפשו: "אקריב את זנבי ובלבד שתינצל נפשי". קצץ הלא את זנב השועל והלך לו. אמר אחר: שמעתי ששיני השועל הן סגולה כנגד עין הרע, ברצוני לעשות לבני מחרוזת משיניו. אמר השועל לעצמו: אתן להוציא את שיני, ובלבד שאציל את נפשי והניח לאותו אדם לעקור את שיניו בלי לגלות סימני חיים, בא אדם שלישי ואמר: ואני אפשיט את עורו של השועל, כדי לתפור לי פרווה נאה, אמר השועל: עכשיו אין זה דבר של מה בכך, אלא חיי תלויים בזאת, התנער והמשיך בבריחתו.

והנמשל: האדם בכל ימות השנה, מעלים עין מהנהגתו ומתמהמה מלשוב בתשובה, אבל בהגיע חודש אלול, אינו יכול להרשות לעצמו להתמיד בהתעלמותו, כי חיי תלויים בכך, עת עליו להתנער ולהתאמץ בכל כוחו לשוב בתשובה לפני בוא יום הדין הגדול והנורא.

(ילקוט מעם לועז שמות)

פני המגיד נהרו מאושר, מיד שלח להודיע לפרנסי הקהילה שיכריזו כי בשעה פלונית ידרוש בבית הכנסת. בשעה הקבועה היתה כל העיירה נוכחת במקום, גם יענקל'ה שישב כל היממה בבית הכנסת נמצא כאן, אך הפעם לא במזרח כי אם הצטנף לו בפינתו במערב והאזין בדביקות לדברי המגיד. פתח המגיד בדברי המשנה (יומא פ"ה ב) עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו. הוא הרחיב את הדיבור כי על עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר, לא יסורים ממרקים ולא יום המיתה מכפרת, עד שירצה את חברו. כאן שאג המגיד: ואתה יענקל'ה מוסר קוראים לך כבר צדיק, זכור כמה אנשים גולת ועשקת, כמה בני אדם הרסת והורדת בהלשנותיך לבאר שחת, כמה אלמנות ויתומים אימללת, איזה חורבן עשית, הרי שערי תשובה לכאורה נעולים בפניך, מה נורא גורלך, מה איום עונשך, הרי כל מיני גהנום וכל יסורים שבעולם לא מועילים לגולן ומלשין. למותר לתאר באלו בכיות נוראות התמוגג יענקל'ה וכל הקהל עמו, ויהי המקום לחרדת אלקים. לאחר דממה, ממשיך המגיד אם כן הבה ונחפש עצה, הנה נפסק בשולחן ערוך אם פגע אדם בחברו ולא הספיק לפייסו עד שמת, יקח עשרה אנשים ילך לקברו ויאמר חטאתי לאלקי ישראל ולפלוני זה שחטאתי לך, אולם אתה יענקל'ה שאין אתה יודע וזוכר ממי גולת, למי הזקת ואת מי אימללת, מה תקנה יש לך, ממי תבקש מחילה, למי תשיב הגזילה? אף על פי כן עצה מצאתי לך, הרי כאן במעמד קדוש זה נמצאת כל העיירה, ימחלו הם על עצמם ויהיו באי כוחם של הוריהם ובני משפחתם הנפטרים שסבלו ממך, ועתה בקש מחילה מכל הקהל הקדוש הזה, ומכל הנפטרים תושבי המקום כפי הנוסח שקבעו חז"ל, והם ישיבו לך, מחול לך שלש פעמים כדין. מרוב בכיות התמוטט יענקל'ה והתעלף, בקושי העירו אותו, אך כוחותיו לא עמדו לו לפסוע עד לבימה, הושיבוהו בכסא ונשאווהו, המגיד פתח את ארון הקודש ופקד על יענקל'ה שיאמר אחריו מילה במילה, חטאתי לאלקי ישראל ולתושבי העיר הזאת, מיד פצחו כל הקהל: מחול לך, מחול לך, מחול לך, ותבקע הארץ לקולם. מיד עמד המגיד ונשקו על ראשו ואמר: בני כמוך ירבו בעלי תשובה בישראל, מעתה יכולים לקרוא לך ר' יעקב הצדיק.

צ"ן אדם לחברו

לחם של צאן קדשים

מידת הסתפקותו במועט של הרה"ק רבי שלמה מזווייהעל זיע"א ידועה והיתה מדהימה. נוהג היה לארח בביתו ילדי עניים שבביתם לא היה מזון ומשקה אותם היה מאביל עד ששבעו. בעצמו היה אוכל את שיירי הלחם שהותירו ילדים אלה. פעם אחת ביקר באחד ממודות החינוך שהחזיק תחת חסותו, היתה זו שעת צהרים ומנהלי המוסד השמינו את הרבי לאכול, נענה הרבי לבקשתם והסכים. חרדו ראשי המוסד להכין לרבי ארוחה כיד המלך, אולם הרבי ניגש אל השולחנות בהם סיימו זה עתה הילדים את ארוחתם, ליקט לעצמו מעט שיירי לחם יבש, נטל את ידיו בירך המוציא בכוונה והחל לאכול. רבי! נבהלו ראשי המוסד היתכן? והרי זה לחם יבש? לחם יבש אתם אומרים? – השיב הרבי – ואני אומר שזהו לחם של צאן קדשים.

התחשבות בעובד ובמשרת

הרה"ק רבי חיים פלאגי רבה של איזמיר מספר בספרו "תוכחת מוסר": אחד מעשירי עירו נפטר לבית עולמו, וכעבור חודש ימים ראה אותו בחלמו והוא לבוש בגדים נאים ופניו מאירות בשמחה וקורנות בחדוה. שאל אותו במה זכה לכבוד זה? והשיב שזכה לגן עדן בעולם האמת, הואיל ולא הכביד עולו על עובדיו ומשרתיו, ונהג בהם ברחמים ובחמלה. בבוקר שלח רבי חיים וחקר אחר מנהגו בחיים של אותו עשיר,

והתברר נאמנה שזו היתה דרכו, שלא להכביד על עובדיו, ולהקל עליהם ככל האפשר. אשריו ואשרי חלקו.

כשצריך לעשות חסד, רואים

כל ימיו של הרה"ק המהרי"ל דיסקין זיע"א היו קודש לה, לא הסיח דעתו מעיון בתורה ומדבקותו בבוראו אף לא לרגע קט, בעת הארוחות הסבו אורחים רבים לשולחנו, אך הוא עצמו לא נטל ידיו. אכל אכילת ארעי וישב בראש השולחן כשהוא שקוע בתלמודו, יום אחד בשעת הארוחה, ננער לפתע וקם ממקומו, פסע לירכסי השולחן והתיישב שם, הכל הפנו אליו מבטם. התברר שהבחין בקשיש חסר שיניים שהתקשה בלעיסת הלחם, בצע לו הצדיק את הפרוסה, הסר את הקרום הקשה, והגיש את החלק הרך במאור פנים.

שאל אותו אחד ממקורביו: הרי היה שקוע בלימודו וכיצד הבחין בכל שהשיש מתקשה באכילה? השיב הגאון הקדוש: הרי מסופר בתורה שהקב"ה התגלה לאברהם אבינו, היש לנו מושג בנועם הגבוה וברוממותה, היש לנו מושג בדבקות אברהם אבינו בבורא בעת הנבואה, עד ביטול כל חושיו, והנה בעיצומה של ההתגלות, ראה שלושה אנשים עוברי אורח, ורץ להכניסם בצל קורתו, למה שם לא נשאלת השאלה כיצד הבחין וכיצד ראה? אלא מאי המשיך הגאון: שם וכאן התשובה אחת: כשצריך לעשות חסד, רואים.

תלולא דעדקא

שבת קודש ב' אלול

הרה"ק רבי אליעזר ("דמשק אליעזר") ב"ר ישראל מזוויניץ (תש"ו)

יום ראשון ג' אלול

הרה"ק ישכר בער מנדבורנא ב"ר יצחק מקאליש (תר"ח)

הרה"ק רבי משולם זושא מזינקוב

ב"ר יצחק מאיר (תרכ"ד)

הרה"ק רבי יצחק ישעי' מטשחוב הי"ד

ב"ר חיים מצאנז (תש"ב)

יום שני ד' אלול

הרה"ק רבי ישעי' מפשעדרבורו ב"ר מאיר (תק"צ)

יום שלישי ה' אלול

הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ב"ר אלעזר

מנחם מענדל (תרע"ח)

יום רביעי ו' אלול

רבי יו"ט ליפמן העליר ב"ר נתן (תוי"ט – תי"ד)

הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן

(ייטב לב – תרמ"ג)

הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ב"ר יעקב חיים (תשכ"ט)

יום חמישי ז' אלול

הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ז)

יום שישי ח' אלול

הרה"ק רבי אברהם שמשון מראשקוב

ב"ר יעקב יוסף מפולנאה (תקנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ק נטילא הכהן רבינו של י"א
מח"ס "ב"מ אור"ח" רפ"ח ז"ס ה"ח על המעשים.

דין מי שהיה ניעור כל הלילה (א)

(א) ההולך לישון אחרי עלות השחר, אינו מברך ברכת המפיל. (ביאור הלכה סימן רל"ט סעיף א', בד"ה סמוך)
(ב) אם הוא קודם עמוד השחר בעת ברכת המפיל, אך הוא משער שעד שישיין יעלה עמוד השחר, יש להסתפק אם יברך ברכת המפיל, דאם הולכים אחרי עת הברכה, שהוא עדיין לילה, יכול לברך, אבל אם הולכים אחרי השינה שזה ביום, אינו יכול לברך. (שם)
(ג) מי שהיה ניעור כל הלילה, ורוצה להתפלל בבוקר קודם שישן, לא יברך ברכת התורה, אלא צריך לשמוע ברכת התורה מאחר, ויאמר לו שיכווין להוציא בהברכות, והוא יכווין לצאת, ויענה אמן, ויאמר אחר כך איהו פסוקים, כדי שיהא נחשב לו במקום לימוד, או יכווין לצאת בברכה אהבה רבה, וילמוד תיכף מעט אחרי שסיים תפלתו, ויעלה לו כאילו בירך ברכת התורה. (משנה ברורה סימן מ"ז ס"ק כ"ח)

קרית קרעטשניף רחובות

טל: 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לזכות

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
לבריות גופא ונהורא מעליא
לאורך ימים ושנים טובות